

OMNES UNUM

Leto XVIII

1971

Številka 4

Zahvala in prošnja

(Misli iz govora g. Marka Kremžarja na večeru v zahvalo našim dušnim pastirjem)

Naj bo tudi nocoj, ob tej slovesnosti, prva beseda zahvale namenjena Bogu. On je namreč tisti, ki je vas, dušne pastirje, poklical, On vas je poslal med nas, On vas podpira, da vas ne premaga razočaranje nad slabostjo in mnogokrat tudi nad nehvaležnostjo vaše črede.

Res, da se vas mnogokrat spamnimo, saj živite med nami, a ne vedno z razumevanjem in le malokdaj s hvaležno ljubeznijo, kakor bi kot naši pastirji zaslužili. Mi, vaši verniki le preradi pozabljamo, da moramo biti na zemskem romanju drug drugemu v oporo: vašo pomoč pričakujemo in sprejemamo kakor nekaj samo po sebi umevnega, obenem pa smo večkrat brezbrizni do preskušanj in težav, ki jih morda Bog istočasno pošilja vam.

Prav je zato, da ponižno priznamo, da, če imamo požrtvovalne dušne pastirje, to ni naša zasluga, marveč božji dar, dosežen z vašim sodelovanjem! In za to pripravljenost sodelovanja z božjo milostjo vam gre v prvi vrsti vse naše priznanje in vsa naša zahvala! Sledili ste Gospodovemu klicu in delate v vinogradu polnem osata, kljub vročini, kljub samoti, kljub nerazumevanju in še prav posebno: kljub težavam begunstva in emigracije ter duhovni zmedi sodobnega sveta.

Hvala vam, ker ste ostali „pastirji duš“, ker ste vztrajali in še vztrajate na svojih mestih kot priče in posredovalci življenja, ki je drugačno od materialnega bivanja, v duhu II. vatikanskega koncila — in to že od časov, ko ta še ni bil niti sklican.

Le Bog vam more povrniti to zvestobo in vztrajnost na poti poklica. Mi jo lahko samo priznamo, posebno še, ker vemo, da je na stotine poti, ki morejo speljati duhovnika — tudi dobrega duhovnika — od dušno-pastirskega delovanja, in da vsaka doba odpira še nova stranska pota.

Morda je v naši narodni preteklosti bila ena najbolj shojenih poti, ki so odvajale duhovnike od dušnega pastirstva, pot imetja in zemlje. Zgodovinske razmere so opravičevale cerkveno premoženje, a slovenski duhovnik je zavrzel to pot, ko je spoznal, da ga oddaljuje od duš.

A medtem so nove razmere že kazale na široko novo pot politične dejavnosti, ki je klicala po mladih požrtvovalnih ljudeh. Pomanjkanje

katoliških laikov je mnogim duhovnikom opravičevalo to pot. Zavreči jo je bilo treba ter se vrniti na stezo dušnega pastirstva.

Pa se je pokazala v katoliških vrstah potreba po kulturnem in znanstvenem delu, treba je bilo kazati smer katoliškim laikom, prenekateri duhovnik se je lotil tega dela — a tudi to stran-pot je bilo treba zapustiti ter zamenjati s težkim in večkrat nehvaležnim dušnim pastirstvom.

In končno je gorje socialnih krivic pognalo po vsem svetu množice idealnih duhovnikov v socialni aktivizem, ki je danes morda najhujša stanovska skušnjava vašega poklica. Ta najnovejša stranpot raste iz naše, laiške socialne brezbriznosti, a trga mnoge duhovnike od njihovega nadnaravnega poslanstva ter jih usmerja na druga polja, ki se raztezajo od sociologije pa do politike in vojaške tehnike. Delavci zapuščajo Gospodov vinograd in se udinjajo gospodarjem tega sveta.

A če se sol spridi, s čim bomo solili? Če se naši dušni pastirji posvete tuzemskemu aktivizmu, kdo bo posrednik med Bogom in čredo? Kdo bo dušam vračal mir? Če pa ne bo miru v dušah, ne bo miru v družinah, ne bo ne miru ne pravice v skupnosti — ne bo miru na svetu...

Današnji svet trpi tisoče različnih kriz, za vsako ima posebnega specialista, a ne reši v bistvu nobene, kajti ne spusti se v globino, kjer je središče vseh kriz in vseh rešitev. Moderni človek ne gre v globino lastnega srca, ne skloni glave pred Bogom, ne išče miru svoje vesti in se skoraj ne zaveda več vzroka lastnega nemira. Če je ves svet, če je naša domovina, če je celo naša skupnost že deloma okužena s smrtonosnim bacilom sovraštva, če se širi laž kot kuga preko vseh dežel vzhoda in zahoda ter jo ljudstva sprejemajo z odprtimi rokami, ne iščimo lahkih rešitev v spremembi zunanjih sistemov in struktur, ki naj bi reševale narod, svet in skupnost — brez našega osebnega napora.

Le resnična ljubezen povezana z resnico more ustaviti smrtonosni razkroj družbe in duš. In kdo drugi, če ne vi, naši pastirji, naj bo prvi posrednik Miru, prvi glasnik Ljubezni in Resnice? Od koga, če ne od vas, naj pričakujemo, da jih oznanjate z zgledom in besedo, pa naj bo prilično ali neprilično, čeprav se lomijo temelji družbenega ustroja? Naj bo svet poln stvarnega blagostanja — ali naj mre od glada, vaša naloga ostane nespremenljiva, kajti sredi tega sveta, a ne od tega sveta, je vaše poslanstvo!

Četudi moderni svet, četudi vaša čreda zahteva, da ji govorite o znanosti in vedah tega sveta, vi ostanite zvesti Gospodovemu klicu ter oznanjajte Resnico Globine, ki jo potrebujejo naše duše, Resnico, morda prilagojeno po obliki razmeram, a katere ne bo zmaličil strah pred svetom. In to je edina rešitev tudi za svet!

Mi, vaši verniki, vas potrebujemo, ne zaradi vašega osebnega znanja, čeprav spoštujemo tudi to, marveč zaradi vašega duhovništva, ker ste naša vez z nadnaravo. Uaše roke nam lahko pomagajo — a le, če ste vi zasidrani v Kristusu!

Sv. Janez Vianney s svojo skromno, a globoko svetostjo in ne morda Veliki Akvinec s svojo učenostjo, je simbol vašega poslanstva med nami.

Živimo, skrbimo in pehamo se, kakor da bi bila v naših rokah usoda krščanstva, dežel in narodov, a je čas, da priznamo majhnost svojih naporov in da ne moremo rešiti niti lastnih duš brez božje milosti, brez sodelovanja naših bratov v Cerkvi in brez vas — pastirji!

Zato prosimo Gospoda, naj vam tisočero poplača vaš trud, naj vas ohrani med nami še mnogo let, obenem pa naj krepi v vas plamen svetosti, ki bo dajal toplote naši mlačnosti in nam kazal pot, da se ovce ne izgubimo na sicer kratki, a težki poti skozi čas — v Večnost!

Dragi naši pastirji — hvala vam!

(Priobčeno v „Svobodni Sloveniji“ 3. septembra 1970)

Naponi in premiki

U v o d

Dragi sobrat! Težko nalogo si mi naložil, ko želiš, naj kaj povem o naponih in premikih med sodobno slovensko duhovščino, o svetu, v katerem živi današnji slovenski duhovnik, o kontestaciji, ki naj bi jo sprejel. Naloga je težka, ker naj govori o ljudeh, ki živijo tu in sedaj. Izrekati sodbo je veliko lažje iz zgodovinske perspektive kot iz trenutnega sveta, ki nudi sedaj tako, jutri drugačno sliko.

Ne morem reči, da ne bi poznal slovenskih duhovnikov sedanjega časa, saj jih pogosto srečam, brati morem, kar napišejo, in slišati, kar govorijo, vendar ne bi rad izrekal sodbe o njih, še manj obsodbe, da se ne bi morda skladal s tem ali onim.

Mislim pa, da je čas za odkrito misel in sliko o slovenskem duhovniku; pri tem hočem podati razlago svojih opazovanj, ki so nastala v teh letih. Veže me k temu zvestoba poklicu, ki je tako dolgo bil Slovencem vir in pomoč pri izgradnji njihove vere v tesni zvezi z njihovo izobrazbo in kulturo.

Dobro veš, da valovi moderne teologije pljuskaajo tudi v Slovenijo in vprašuješ, ali naj pomenijo le blagodejno očiščenje ali pa trajno uničenje velikih vrednot.

Kot nihče ne oporeka zadnjemu koncilu njegove važnosti, tako je tudi za nas le konkretno vprašanje, ali se res slovenska Cerkev otepa teh nalog ter išče rešitve nekje v preteklosti?

A. TEOLOŠKI ŠTUDIJ

Prvo vprašanje, ki ga mi staviš, je: ali je res nivo današnjih duhovnikov, ki so študirali na teološki fakulteti v Ljubljani ali Mariboru nižji, kot je bil nekoč?

Odgovarja nam njen veliki kancler v uvodu k „Zlatemu jubileju Teološke fakultete v Ljubljani“ (Bogoslovni vestnik l. XXIX., zv. 3—4, str. 163): „Čeprav raven umske dozorelosti, ki jo slušatelji teologije z opravljenim srednješolskim zrelostnim izpitom prinesejo s seboj, splošno ne dosega predvojne višine, daje vendar dovoljno usposobljenost za dovršitev teoloških študij.“ Veliki kancler se je dotaknil tako splošne krize srednjega šolstva, ki je mnogokje in seveda tudi v naši domovini, kjer je kvantitativno obsegla večji krog, trpi pa kvalitativnost izobrazbe. „Izbor kandidatov za teološki študij je v današnjih časovnih okoliščinah vobče skoraj nemogoč,“ spet ugotovi v svojem uvodu. Zato tudi ugotovi: „Integralna naloga fakultete je teološko raziskavanje. To je v primeri s prvo in bitno nalogo, poučevanjem, v povojnih, malo ugodnih okoliščinah, žal, manj napredovalo.“ In vendar čutimo, da se tudi ta naloga počasi obnavlja. Trditev lahko presodimo in potrdimo, ako prelistamo zadnje letnike Bogoslovnega vestnika. Še bolj odgovarja revija „Cerkve v sedanjem svetu“, ki išče konkretnih odgovorov sedanji problematiki. Tudi je večje število sodelavcev iz pastoralnega življenja.

Priznati pa moramo, da še vedno skuša vplivati vladajoči režim, ko skuša ovirati tudi teološko delo. Šele ko bo mogla teološka fakulteta zadihati v polni svobodi, se bo tudi znanstveno delo razmahnilo, našlo bo svoj zadosten prostor ter tako napolnilo praznine, ki so ostale iz preteklosti.

Ako tu in tam vidimo nezadostnost teološkega študija, je krivda na zunanjih okoliščinah, ki so tako dolgo ovirale teološko izobrazbo. In dodati moramo, da je del krivde tudi na teologih samih. Težko je nadomestiti pomanjkljivi študij, ki ga naj bi nudila srednja šola, more pa tudi kandidat sam zanemariti svojo izobrazbo, saj zlasti teologija zahteva polno sodelovanje. Vprašanje jezika ni samo vprašanje latinščine, ki je večina ne prinese s seboj in se sedaj vedno manj rabi, ampak tudi znanje modernih jezikov, ki so potrebni za sodobni teološki študij. Fakulteta nudi vsa sredstva, a jih morejo slušatelji premalo uporabljati. Zato je mogoče, da pride kandidat za višji teološki študij, ne da bi znal jezike, kar zavre njegov napredek in študij zahteva neizmeren napor.

Res se še čuti pomanjkanje profsorskega zbora, ki bi se mogel poleg svoje učiteljske naloge posvetiti tudi znanstvenemu delu ter s tem povečati znanje vseh duhovnikov.

Nujno mora teološki študij segati po virih, kot je sveto pismo, kandidat mora iz njega rasti, duhovno živeti, ker le tako bo izpolnil naloge svojega poklica.

Ker prihajajo te osnovne resnice vedno bolj do izraza, se ni bati, da bi bilo znanje slovenskih duhovnikov manjše, kot je bilo v preteklosti.

Ako poslušamo bogoslovce v njihovi kritiki posameznih profesorjev, moramo reči, da je kritika vedno bila in sama po sebi ni škodovala teološkemu študiju. Največkrat so to človeške posebnosti, ki škodujejo le, ako so krive manjšega učiteljskega ali znanstvenega dela.

B. VPLIV MARKSIZMA

Na to vprašanje, ki ga mi staviš, dragi sobrat, je težje odgovoriti. Praviš, da se od časa do časa srečaš s slovenskimi duhovniki, ki krepko zatrjujejo, kako se je doma vse spremenilo, da vlada svoboda in ako ni kaj prav, so krivi drugi, ki se ne znajo podrediti.

Da bo odgovor čimbolj jasen in konkreten, morava poseči v strukturo marksizma kot modroslovni sistem in kot je danes pri nas v domovini. Seveda gre nama le za odnos do vere oz. do duhovnikov.

Kot sistem hoče marksizem odpraviti izkoriščanje človeka, odvzeti zato privatno lastnino, ostvariti diktaturo proletariata in tako dati vsem svobodo in pravico. Ako marksizem pomeni konec zasebne lastnine, pomeni tudi konec družine in družinskega življenja. Vsi se morajo posvetiti le skupnosti, vzgojo naj prevzame država. Odtod potem otroške „jasli“ in razbiti domovi. Odtod grobo prikazovanje spolnosti, odtod tudi zgodnji začetki spolnega občevarja in prostitucije.

Danes tega ni mogoče več poudarjati. Govorimo o potrebi družinskega življenja, o morali, ki naj bi jo poznala tudi mladina...

Za naju je važno vprašanje o veri. Vsi znanstveniki priznajo, da je marksizem po svojem bistvu ateističen in hoče biti tudi napadalen. Zato je osnovna zahteva vsake marksistične družbe, da se uniči vsaka verska ustanova, vsak vpliv vere in duhovnikov in tudi vsaka misel na Boga.

Vse, kar se je zgodilo v Sloveniji med zadnjo vojno in po njej, daje dokaz temu. Ako danes marksizem išče novih potov, ne dela zaradi tega, da bi odstopal od svojih osnovnih načel, temveč išče le novega načina, kako bi obvladal ljudi in ostal na oblasti. Ako mu dosedanje delo ni uspelo v polni meri, ni uspelo zaradi svoje dobrote ali spoznanja zmotnega nauka, ampak ker je narava močnejša in moč vere večja. Marksizem sam je na zunaj upogljiv, vedno skuša dokazati, kako se je ves spremenil in ni več tisti kot nekoč. Tako je samo po sebi razumljivo, da zaslepi koga, ki ne vidi zadosti globoko.

Kot kristjanu mi mora biti jasno, da gre danes za dušo in srce človeka. Marksizem se tega v polni meri zaveda, zato skuša doseči vsakega, tudi duhovnika. Ker marksizem proglašja absolutnost materije, mora nujno zanikati obstoj Boga in duše. Vse, kar imenujemo duhovno, izhaja iz materije in je le kulturnega značaja. Sicer so isto proglašali tudi drugi

filozofi, a dober marksist ve, da je njihova filozofija meščanska. Njegovo brezboštvo je pozitivno, zato bojevito. Za dialektični materializem je najbolj važen zakon o nasprotstvih. Ves napredek je izšel iz tega. S strokovnimi izrazi je izrazil: teza, antiteza, sinteza.

Ker se materija spreminja, ni ničesar stalnega. Vse staro daje prostor novemu, tako samo po sebi postane staro „slabo“ in vse novo „dobro“. Tako preide marksizem na moralno polje.

Vsi izrazi kot: moderen, konservativen, napreden, zavozlan (v kompleksih) so pridevniki, ki nujno želijo samostalniki „kaj“ in „kdo“. Takoj se moramo vprašati: V čem je kdo moderen in kaj je krivo vozla? Šele po tem moremo jasno soditi in priti do logičnega mišljenja, česar marsikdaj pogrešamo v sodobni družbi.

Marksist je porabil tudi Darwinovo teorijo o razvoju. V šolah jo še vedno uče. Vendar zanj nauk o evoluciji ne pove vsega, od časa do časa je potrebna revolucija. Ko marksist obrne svoj nauk na zgodovino, ustvari historični materializem, ki ga razvije takole: V zgodovini nastajajo nasprotja in tako razredni boj: bogati — reveži, posedujoči — berači, vladarji — vladani, stari — mladi ali novi. Iz tega je izšel ves razvoj in napredek. In iz tega tudi nov človek. Vsaka družba ima v sebi seme lastnega razkroja. Iz tega boja mora zrasti razred, ki naj ustvari nekaj novega, nov sistem. Vsaka sprememba v sedanji družbi nujno vodi v razkroj in končno obsodbo, ko se v njej poraja nova družbena oblika.

Ko vladajoči zaradi nesposobnosti ne morejo več vladati, se stari sistem zruši. Zato nastopi nov sistem, v katerem vladani postanejo vladarji. Tako so marksisti prepričani o zmagi. Zakoni, ki vodijo svet, so na njegovi strani. Vendar jih more le pravi marksist razumeti in jih tudi rabiti. Tako sam postane zavesten in je voljno orodje zgodovinskega razvoja. Svetovna revolucija mora priti. Zanj dela, z vsemi močmi ji pomaga in s tem proces pospeši, ker je zmaga marksizma neizogibna. Saj je mogoče, da bo marksizem še v našem času zavladal nad svetom. Zanj pravi marksist žrtvuje svoj čas in vse moči, ker razume zgodovinske procese. Zato ustvarja razredno sovraštvo in ga širi in ko pride odločilni trenutek, takrat prevzame vodstvo ter vodi množice do cilja. Ko bo končno prišlo do proletarske diktature, bodo izpolnjene njegove sanje.

Morda se ti zdi opisovanje vsega tega bolj pusto in nekako izven modernega časa, a je vsebina, ki je dala veliki pogon marksizmu, ki si ga danes marsikdo težko razlaga. Moreva ob tem tudi razumeti njegov dinamični vpliv na posameznika. Marksizem spremeni človeka in tudi njegovo moralo. Najlažje bi ga mogli primerjati kristjanu, ki veruje, da bo jutri sodni dan ter vse življenje naravna v to smer.

Motijo se oni, ki mislijo, da marksist ne vzame svoje filozofije

resno, saj se resno bori v razrednem boju in je do dna prepričan na končno zmago, ki ni tako daleč.

Način njegove borbe je v polni meri podoben gverili. Vojaški izrazi, ki jih rabi, so izraz njegove aktivnosti. Zato misli, govori in dela kot strateg. Vso svojo borbo mora bojevati z odločnostjo, s polnim spoznanjem in se tudi žrtvovati, ako je potrebno.

Ako pogledamo v našo domačo preteklost, bomo razumeli marksistično aktivnost med vojno, njihovo voljo postati „kader“, za kar je potrebna posebna priprava. Ne gre za število, boljše je manjše število, ki pa mora biti pripravljeno v polni meri. Zato mora obvladati revolucionarni element vse njihovo mišljenje. Vedno se morajo vpraševati, ali služi razrednemu boju. Vse, kar služi revoluciji, je prav in dobro. Vse, kar ji škoduje, je slabo. V revoluciji je vse dovoljeno. Ni več vprašanja o morali ali krutosti, saj služi svetovni revoluciji. Ni čuda, da se vsi oni, ki so doživeli v domovini revolucijo, čeprav na nasprotni strani, težko zamišljajo danes, da bi bila dovoljena z vsem nasiljem, ki ga marksizem s seboj prinaša. Kako lahko so mnogi sprejeli besede „žrtve morajo biti“ ali „če nas — marksistov — ostane le 10%, bo prav“.

Zato marksistu služi prevara, vsaka laž mu je zakonito orožje. Zato mora spoznati svojega nasprotnika, hoče poznati vsa njegova nagnjenja, vse njegove dobre in slabe lastnosti, ker s tem najde njegovo ranljivo stran. Da more to doseči, ga mora prevarati s tem, da se dela prijatelja. Tako penetrira organizacije. Koliko družin so marksisti uničili s tem, da so jih razdvojili! Dobro poznamo tudi besede: „Slab marksist, ako ne more nekolikokrat med letom iti k obhajilu!“

Ali naj dodamo še izjave, kot so bile: „Mi jim danes podajamo roke, da jih jutri zagrabimo za vrat!“?

Tako prepričanje zares zagrabí človeka, spremeni ga. Naj se še tako skriva, njegov fanatizem le udari na dan. Vkljub vsej hinavščini je le drugačen človek. Ako ga odkrijete, zgubi mnogo na svoji moči.

Kadar mu pa karkoli brani, da bi sam nastopal, potrebuje zaveznikov. Tako mu prav pridejo vse polovičarske organizacije, prav tako tudi polovičarji v življenju. Ljudje, ki se hitro obrnejo po vetru, ljudje, ki se boje za kos kruha, „poštimoenci in poglihovci“ marksistom prav pridejo. Porabil bo take zaveznike, a jih tudi zaničeval.

P o t a

Če kje, pri marksistih velja, da cilji ostanejo. Spreminja se le taktika. Zgledov imamo dosti. Nas zanima predvsem slovenska Cerkev. Kako je marksizem ravnal z njo, je klasičen primer, čeprav uživa danes sorazmerno mir vsaj na zunaj. Kjerkoli je hotel marksizem zrušiti organizacije, prosvetna in kulturna društva, delavska društva, jih je najprej penetriral in počasi pripeljal do uničenja.

Način res ni vedno isti, ker se pač mora ravnati po okoliščinah, a vendar moremo nekako videti pota: najprej je potrebno izbrati nekoga, ki ima nekaj avtoritete in seveda tudi pomena. Takrat je še vse skupno. Aktivni propagandisti pripovedujejo o tem: „Saj marksizem končno ni nekaj slabega, njegov socialni del je pozitiven! Potrebno je, da vsi sodelujemo.“ Res ni treba posebno mehkega srca, da ne bi človek sprejel takega povabila. Idejna nejasnost in neodločnost modernega človeka povzroči, da nima težav, ko sprejme: „Saj smo res v različnih taborih, sodelujemo le pri praktičnih zadevah. Koliko koristi bo za vse, če bomo sodelovali pri našem manjšinskem vprašanju?“ Ali: „Štrajk bo gotovo koristil, zakaj ne bi sodelovali?“

Psihološko moramo priznati, da s tem, ko dosežejo sodelovanje, je že dosežen precejšen uspeh. S tem so v nasprotnem taboru spremenili „moralo“. Vsaj nekateri so prepričali, da vendar marksisti niso tako slabi. Tako je zmanjšan odpor in počasi vstaja dvom, ali se je res potrebno boriti proti marksizmu.

Ves postopek gre dalje. Potrebno je izolirati voditelje. Kaj je bilo preganjanj duhovnikov prav zato, da bi marksisti preprečili stik z verniki! Z razpihovanjem napak, z lažmi, na kratko z vsemi sredstvi, je treba ločiti „generale od vojske“. Delavnega duhovnika je treba odstraniti, spraviti v kraj, kjer mu bo delo onemogočeno. Tam bo izhiral, ne da bi njegova žrtev komu koristila. Kadar je vojska brez voditeljev, nima več upanja na zmago.

Ako pa duhovnikov ni mogoče odstraniti, jih je potrebno razdvojiti. Treba je paziti na razlike med njimi, zato jih je potrebno opazovati, kontrolirati. Vsaka malenkost bo zelo publicirana in vedno tolmačena v korist marksizma. Tako bodo nekateri povzdignjeni zelo visoko, drugi potisnjeni v globino. Tudi pri laži vedno nekaj ostane. Ako ljudje malo ali nič ne mislijo, bodo sklepali: „Nekaj bo že res, drugače ne bi govorili.“ Tudi če bi kasneje ugotovili, da nič ni res, vendar ostane sumnja. Zaupanja ni več. In marksizem ima svoje koristi. Čim se začne razpravljati, ni prav nič težko nekoga umazati. In če ničesar ni, se pa naredi, saj je učinek prav tak, kot bi kaj bilo.

Navadno takšen proces vzame precej časa, zato je potrebno, da se začne z več zadevami istočasno: ločiti je treba voditelje in člane (pri Cerkvi duhovnike in vernike), izolirati in diskreditirati in končno onemogočiti voditelje. Pri slovenski Cerkvi je bila na ta način napravljena velika škoda. Zato je tudi težko dati svobodo, kakor jo Cerkev želi.

Kakor nobena družba ne more ostati brez voditeljev, tako tudi Cerkev ne. Odtod potem razne organizacije, ki so sistemu naklonjene... Potrebni so voditelji, ki bodo vedé ali nevedé pripravljeni zgraditi vsaj deloma posebno organizacijo, ki bo v korist marksistični revoluciji, čeprav ne bi bil cilj isti.

Računati moramo tudi na ljudi, ki se že po mišljenju nagibajo k marksizmu. Včasih so temu krivi razni motivi, največkrat prevladujejo osebne ambicije, dalje možnost kariere, velikokrat vsakdanja borba za kruh. Taki morejo postati orodje, saj je vse drugo važnejše kot zvestoba do načel in voditeljev. Marksizem doseže svoje.

Tako se ob danem trenutku pokažejo novi voditelji, ki so „zvesti“ in ki največ store „za narod“. Take marksisti dobro poznajo in jih lahko izkoristijo. Velikokrat računajo tudi na naivnost. In končno, ko ni več pravih voditeljev, ko je skupina med seboj razdeljena, društvo v zmešnjavi, ni kar nič težkega zrušiti celotno organizacijo, če je to potrebno. Ako se to zgodi, bo kmalu nastala nova pod vodstvom marksizma. Pri tem morejo tudi okoliščine odločevati: vojna prinese nekaj svojega, mirna doba pa ima svoje zahteve.

Le za trenutek se pomudiva, dragi sobrat, pri izjavah, ki jih je zapisal Lenin. Tako bova lažje razumela vse, kar se je zgodilo in se še godi med nami. Lenin pove: „Zares važna je prva bitka proti religiji, ki je opij za ljudstvo. Boj mora biti vztrajen in sistematičen. Proletarska oblast mora odstraniti vsako pomoč države Cerkvi, uničiti mora vsak vpliv Cerkve pri vzgoji, ves sistem vzgoje mora imeti v rokah država. Brezobzirno je treba uničiti vsako protirevolucionarno dejavnost cerkvenih organizacij!“

„Proletarska oblast sicer prizna svobodo vesti, a istočasno uporablja vsa sredstva, da vodi protiversko propagando, uniči privilegirano stališče Cerkve in reformira celotni vzgojni sistem na osnovi znanstvene materialistične koncepcije sveta. Končni namen je: popolna emancipacija delovnih mas od vere!“

Ni čuda, da je marksizem prav pri vzgoji tako nepopustljiv. Ne samo Lenin, za vse marksiste velja, da so odkriti v tem, da je treba s silo ustvariti marksistične ideale. Vse, kar se je zgodilo med vojno v Sloveniji, potrjuje to. Župnik in kaplan sta bila mučena in ubita, ker sta v svoji župniji ustanovila Katoliško akcijo. Kdaj bo začela slovenska Cerkve pisati svoj martirologij? Ako preiščeva do dna vzroke, zakaj je bilo toliko duhovnikov umorjenih, zaprtih dolga leta, mučenih na najbolj psihološke načine, bova povsod našla sovražstvo do Boga in vere. Zato ni marksizmu žal prelite krvi, čeprav bi danes zatrjevali, da je bilo mnogo pomot, da bi danes drugače ravnali, da marksizem v moderni obliki nima nič proti veri itd. Saj poznaš vsakdanje življenje in vsakdanje pisanje marksističnih in sopotniških listov in revij.

Lenin: „Čelni napad se bo posrečil le, če imate dovolj sile. Če te moči ni zadosti, morate porabiti metode čakanja, umikanja itd., dokler bodo nujne.“

V to lahko mirno vključimo vse govorjenje o tem, da se je slovenski marksizem spremenil, da ni več takšen, kot je bil, da se da z njim voditi tudi dialog, razgovor.

S tem bova tudi razumela njihovo organizacijo med nami izseljenci. Njihovo zamenjevanje glavnih propagandistov, ki gredo iz Vzhodnega Berlina v Kanado, od tam v Avstralijo in Južno Ameriko, da tako nekako „zasedejo ves svet“. Tu in tam se pokaže njihovo delo. Ako pa se odkrije, kdo so in zakaj so prišli, morajo pač oditi dalje s priporočilom tega ali onega, včasih tudi — duhovnika.

O revolucijah

Ker se spet obnavlja staro vprašanje, ali je revolucija dovoljena, vprašuješ, kaj nam marksizem o tem pove.

Če vprašava najprej marksistične pisatelje, kakšen naj bi bil marksističen svet, bova našla le malo napisanega. Veliko več so napisali o revoluciji in o civilni vojni.

Tudi za one, ki so revolucijo doživeli in se je spominjajo, velja naravni zakon, da spomini začno počasi usihati, ljudje nekako pozabijo, kako je do revolucije prišlo, tudi spomini na krutost in prelivanje krvi začno usihati.

Za marksizem je revolucija nujnost. Dobro se zavedajo, da jih bo mir potisnil v ozadje. Le pogledja tudi s te strani na razne poskuse v svetu, ki se bodo na ta ali oni način še nadaljevali. Da pridejo na oblast, je mogoče samo preko revolucije, zato žive samo zanjo. Zato je potrebno, da ustvarijo pogoje, v katerih je revolucija možna. Odtod razne reforme, ki imajo končni namen ohranjanje nizki življenjski standard, da ne bi iz ponižanih izšli protirevolucionarji.

Marksist živi za revolucijo. Uči se o njej, študira napake iz preteklosti daleč tja v l. 1871 in uspehe iz l. 1917. Ker se meščanstvo vedno brani, je pač potreben teror. Zato mora biti vedno pripravljena tajna policija, ker brez nje ni mogoča diktatura proletariata. Ko bodo dani pogoji za svetovno revolucijo, ko bo kriza zavzela kapitalizem, takrat bodo marksisti pripravljeni voditi mase, ki bodo našle v revoluciji svojo rešitev. Pravi marksist je vedno orodje revolucije.

Mnogi mislijo, da je glavna lastnost in sposobnost marksizma sovražstvo. D. Hyde, Anglež, ki je bil dolgo časa urednik marksističnega lista „Daily Worker“, pa sodi, da je njihova volja za žrtev, neki idealizem in gorečnost za revolucijo, kar vpliva zlasti na mladino.

Mlad človek je vedno idealen. Danes pa je mnoge prav marksizem v praktični obliki, kot ga sami vidijo, razočaral in napolnil z dvomi. V raznih podvigih je bilo veliko idealizma. Če malo zahtevate, boste malo dobili, če pa veliko, bodo žrtve prišle same po sebi. In marksizem je vedno veliko zahteval.

Dan za dnem mora na razne sestanke, dan za dnem mora najti odgovor na vsako vprašanje, ki ga stavi življenje. Vedno se mora pripravljati, da zastopa marksizem. Zanimiva bi bila statistika, koliko dijakov

je zaradi takega dela zanemarilo svoj študij, kako je prišel marksizem in mu ponudil zaposlenje in zadostno plačo, da je mogel dobro živeti.

Tako je marksizem ustvaril tudi novega človeka, ki je drugačen kot so njegovi tovariši. Ima druge cilje, ima drugačno moralo, tudi ponša se drugače, na svet gleda z drugimi očmi. Gre za cilji, ki jih samo on razume in o njih ne govori. In vendar je treba le malo opazovanja, da bi spoznali marksista. Kako dobro ločijo sodniki v tujini, kdo je pravi marksist in kdo je le zapeljan! Dobro so zadeli v domovini, ko so nekatere označili, da so zgrajeni, drugi pa zbetonirani.

Taki ljudje potem pomenijo moč marksizma, ki danes drži v oblasti več kot četrtino sveta. In pridobil ga je v sorazmerno kratki dobi. Tudi če sodimo, da drži večino pod terorjem, ima vendar silen vpliv. Za marksizem delajo ljudje, ki po svojem prepričanju niso marksisti in bi morali poznati njegove cilje in pota. Ali morejo opravičiti svoje sodelovanje, je seveda drugo vprašanje.

Marksizem je danes visoko organizirano gibanje, ki daje svojim članom samozavest napadalnega značaja. Da more doseči svoje cilje, mora zahtevati zvestobo, vdanost in pripravljenost na žrtve, porabi pa sovražstvo, prevaro. Ateizem je brezobziren in bojevit, ker sloni na modrosti, ki uničuje vsako idejo o Bogu. More pa prevariti dobre ljudi, ki imajo dobre namene, a ne poznajo ne svojih potov in ne potov marksizma. Marksizem sam zahteva najbolj inteligentne in močne in tudi najboljše. Tako more priti do velikega vpliva. Ker ga ne ovira ne etika, ne morala, ima poseben način vzgoje: zna razdvajati nasprotnike in obljublja skorajšnjo zmago. Njegova efektivnost izhaja iz posebne metode dela, ki je visoko organizirana.

O organizaciji

Danes le redko slišimo še besedo „kadri“. Pomeni pa voditelje — elito, ki je marksizmu popolnoma vdana in pripravljena storiti vse, da doseže svoj namen. Ime je rabil Stalin, sedaj ga uporabljajo še Kitajci. Izraz je vojaški in pomeni nekak armadni okvir. Kadri so izurjeni voditelji, pripravljeni voditi armado, ko pride do revolucije. Kot voditelji ne smejo poznati strahu, sprejeti morajo železno disciplino in biti zmožni voditi druge v najtežjih okoliščinah. Potrebna je posebna šola, kandidat mora biti zmožen, da se oglasi tudi v javnosti z govorom ali članom. Znati mora zagovarjati svoje stališče.

„Vse je organizacija“, je znan izrek, med Slovenci že od časov Janzeva Ev. Kreka. Kadar marksizem preide iz zakonitega stanja v nezakonito, dobi neko oznako mučeništva. Delo pa postane lažje. Po redni poti ne bi nikdar prišel do oblasti. Marksizem je že po svoji naravi centralističen. Mora biti vedno pripravljen za revolucijo; ko je na oblasti, mora ohraniti oblast za vsako ceno. Zato vsa organizacija spominja

na vojaško formacijo, ki vodi v revolucijo. Vse vodstvo je od zgoraj. Okrajni odbori imajo le nalogo, da aplicirajo odločitve za svoj okraj ter jih pošljejo dalje do krajevnih edinic, ki so v tovarnah, stanovanjskih blokih itd. Vsi odbori so kakor povezani v falango, ki je vsak trenutek pripravljena za borbo. Neprestano je potrebna diskusija. Ko krajevna skupina „pridobi“ svojo okolico za stvar, začne diskutirati, kako jo bo mogoče ostvariti. Zato ni nikjer toliko diskutiranja, a nikjer tako ozko in že vnaprej odmerjeno kot pri marksistih.

Dodati moramo še posvetovalne odbore. Tako nastajajo ekonomski, kulturni, finančni odbori, ki vsi služijo marksizmu. Nekak „sončni sistem“ je ustvarjen; nekatere organizacije ustvari marksizem sam, druge le inspirira, tretje infiltrira, vse pa vodi. Ne bo težko najti razvoja v domovini, pa tudi med izseljenci. Pravilo je: „Vsak marksist je voditelj, vsaka tovarna njegova trdnjava.“ Kako daleč morejo doseči svoje cilje, je vprašanje delavnosti, okoliščin in tudi značaja. Tako se od časa do časa pojavijo novi ljudje, ki se lotijo istih nalog, a marsikdaj na drug način.

Nas bi še posebej zanimala organizacija, ki naj goji prijateljstvo med Jugoslavijo in drugimi državami. Vemo, da so druge, ki naj vodijo pisatelje in umetnike, da svoje talente usmerijo v marksizem. Važne so dijaške organizacije, ki pripravljajo pot novi mladini.

Marksisti vedo, da bodo vedno v manjšini, zato morajo biti dobro trenirani in disciplinirani. Osnova njihove moči je vera, da morejo sami in s pomočjo drugih spremeniti svet in sicer že v sedanjem času. Iz tega izhaja silna delavna moč, ki more izvršiti, kar bi smatrali, da je samo po sebi nemogoče. Zdelo bi se, da so le sanje, pa vendar dobro poznajo način, da je take sanje mogoče doseči. Življenje, ki ima pred seboj določene cilje, je vredno, da ga živimo.

V tem sta si krščanstvo in marksizem zelo blizu. Oba imata cilje in pota, a vendar je med njima globoka razlika, tako globoka, da so se doslej vsi dialogi ponesrečili. Kako more duhovnik biti marksist, je pač skrivnost, zaprta v človeški naravi, ki je večkrat tako slabotna, da ne vidi prevare, da ga tudi jasno spoznanje ne izuči, da more živeti neko dvojno življenje, ki ni naravno. Največkrat vodi kristjane k marksizmu neka napačna utvara o krščanski ljubezni. Tako skušajo dokazati, da je vzrok marksizma revščina, zanemarjenost in slabi družbeni pogoji. Vendar moramo reči, da so vsi pogoji bili tudi prej, marksizem pa izhaja šele iz prejšnjega stoletja in je prešel v prakso šele v sedanjem. Socialne razmere so le pogoji, ki jih marksizem dobro porabi, a niso njegov vir.

Čeprav hoče marksizem politično oblast, njegov problem ni političen, ampak duhovno moralen. Rod, ki ne najde več svoje religije, se bo obrnil k drugi, ki jo oznanja marksizem — k ateizmu. Vse spoštovanje in vsa energija, ki naj bi pripadala krščanstvu ali drugi religiji, dobi tako marksizem. Marksizem dá neko pot in namen življenja, dá mu cilj nje-

govega boja, ideal, za katerega se bo žrtvoval in, če bo potrebno, zanj tudi umrl. Vse, kar pripada v religiji Bogu, zahteva marksizem zase: polno lojalnost, vdanost in gorečnost. Le kratek pogled v našo zgodovino pove, kako je marksizem skušal porabiti osnovne naravne zahteve. Moderno življenje za mladino nima pravega pomena, ne da ji nikakih smernic in jo pusti prazno. Krščanstvo mora biti življenjsko in tudi inteligentno, saj drugače ne bo zadovoljilo človeka. Kjer je marksizem našel prazno mesto, ga je izpolnil s svojo vero. Zato ni čuda, da so marksisti iz meščanskih slojev ter je med njimi le malo delavcev. Pri nas je bil marksizem močan pri učiteljstvu, uradnikih, železničarjih. Še bolj jasno sliko pa dobimo, ako pogledamo po drugih krajih. Kjer je bilo močno brezboštvo, prakticiranje vere slabo, življenje tako imenovanega srednjega stanu sorazmerno dobro, tam je bilo plodno mesto za marksizem.

I z b i r a

Škof Sheen v svojih knjigah navaja štiri značaje, ki jih marksizem posebej uporabi. Najprej govori o ljudeh, ki nosijo v sebi sovraštvo. Sovraštvo lahko zaživi iz raznih vzrokov: iz posmecha, iz neuspeha, iz izgube zaposlenja ali službe, iz storjene krivice itd. Pri ljudeh, pri katerih so vedno drugi vsega krivi, je lahko zbuditi sovraštvo. Tak človek potem išče druge, sam se čuti preslabega, najde sebi podobne in v skupnosti sovraštvo raste, dokler ne zamegli oči. Potem so „ponižani in razžaljeni“ zmožni vsake krutosti. Nič ne ostane, kar bi občudovali, pač pa marsikaj, kar naj sovražijo. Marksizem ne pozna ljubezni razen v najbolj grobem pomenu spolnega uživanja. Za krščansko ljubezen ima le posmeh, čeprav jo od kristjanov zahteva, kadar je v stiski.

Druge, ki jih našteva škof, bi lahko uvrstili med „salonske marksiste“. Drugod imajo ime „socialites“ i. p. Glavna zahteva je zahteva po novem redu, zato zahtevajo socialno in s tem tudi moralno reformo. Morda so sami kdaj pretrpeli socialno krivico, kar jih žene v zlo. Marksizem pa spremeni njihove napake v kreposti, pobalinstvo označi za junaštvo, pusti jim individualne napake, da lahko druge obtožujejo.

Nadalje poišče marksizem svoje pristaše med polinteligenco. Vsaka izobrazba teži k nekemu cilju. Pri polovičnem znanju tega ni in tako ostane le kup neurejenih spoznanj. Težnja po enoti v intelektualnem kot tudi v moralnem življenju je naravna. Marksizem pa skrbi, da ni treba misliti, saj drugi vse odločajo in za njega mislijo. Da mu neki občut, da pripada celoti, kjer ni treba skrbeti za svobodo, ki nujno zahteva odgovornost. Zato za njega pomeni marksizem mir, saj niso marksisti po pameti, pač pa po hrepenenju, da bi ušli dolgočasju.

Vprašuješ, ali naj med te prištevamo tudi marksiste, ki so bili nekoč bogoslovci ali pa so že kot duhovniki spremenili svoj poklic. Znano je, da iz samostanov, tako moških kot ženskih, izstopi v času priprave sko-

raj tretjina kandidatov. Iz bogoslovja je nekaj manj izstopov. Znano pa je tudi, da so taki bivši kandidati med najbolj delavnimi marksisti. Res moramo vsakega individualno presoditi. Vemo pa tudi za prizadevanja marksistov, da bi preprečili poklice za sestre, redovnike in duhovnike.

Tako je v tujini mimogrede dekle, ko je videla samostansko življenje, izjavila, da bi rada vstopila v samostan. Vendar je pred vstopom odšla v domovino, kjer jo je že čakal fant, ki jo je za zabavo vodil na sprehode, ne da bi naravnost kar koli kaj rekel proti samostanom. Dopovedoval ji je, da jo ima rad. Vendar je nekega dne izginil, prikazal se je drugi, ki je šel dalje in je z njim zanosila. Seveda jo je s tem tudi minila vsaka misel na samostan.

Znano je tudi, da se je še do nedavnega, ako je prišla dekle doma v samostan, kmalu prikazal miličnik in zahteval, da mora izstopiti.

Za bogoslovce je navadno vprašanje nadaljnjega študija. Rad bi dokončal na drugi fakulteti, pa ni sredstev. Spet se nekdo prikaže in ponudi zadosti pomoči, za kar pa mora kandidat pristati na neke malenkosti, da se bo posvetil svojim tovarišem in ubogal, kar mu bo naročeno. Tudi službe so vezane na neke pogoje. Reči pa moramo, da ne smemo tega posplošiti. Če pa pozveš, boš pač marsikaj zvedel tudi o tem.

Nadaljnji kandidati, ki jih izbira marksizem, so živčniki. Vsak živčno bolan človek je protidružaben. Bolezen človeka nekako izkorenini in ga vodi do absurdnosti. Taki so potem hrana za odpor proti vsaki kulturi in miru. Ko marksizem začne ustvarjati kaos, so živčniki že pripravljeni, da se vključijo. Ako bi se pozdravili, bi pač tudi izgubili svojo ljubezen do marksizma. Danes vidimo tudi med duhovniki nekaj živčnikov. Pred kratkim se je oglasil duhovnik, ki je zamenjal svoj poklic in je začel takoj dopovedovati, da je pač njegovega stanja kriv neki učitelj še v srednji šoli, ker ga je zapeljal k homoseksualnosti in pri dejanju fotografiral, kar mu je potem tajna policija pokazala ter ga tako prisilila, da zanjo dela. In vendar tega nisem verjel, ker je že pred časom dopovedoval, da je zato izstopil, ker je v prvi službi slabo naletel v župnišču ter ni dobil dobrega zgleda. V resnici pa je njegovo življenje pri vojaki bilo krivo. Vprašanje je bilo, zakaj ni takrat izstopil ter se je pustil posvetiti. Spet bi bilo potrebno poseči v razmere. Vem pa, da je bil tedne na tajni policiji, kjer so ga instruirali. Tega niti sam ne taji.

Vkljub temu, da se je vsaj nekaj omililo ravnanje z vernimi vojaki, moramo reči, da še obstaja tendenca proti veri in Cerkvi, dasi morda bolj na rafiniran način. Podobno je bilo priznanje: „Cerkve ne preganjamo, pač pa šikaniramo.“

Dodal bi še lahko sopotnike. Moti jih misel, da je marksizem le go-

spodarska teorija ali politična stranka. Vidijo pač, kar hočejo videti. Težko analizirajo, manjka jim logičnega mišljenja. Ni čuda, da jih marksizem lahko porabi. Postavi jih v prve vrste, da jih lahko stisne za rep. Navadno jih postavi marksizem med prve žrtve, ki jih z veseljem žrtvuje, tudi duhovnike.

Tak človek najde v svojem dolgočasju nekaj zanimivega, more potolažiti svojo vest zaradi komforta, v katerem živi, čeprav je okoli njega polno bede. Kot dober marksist mora iti še dalje, mora poročati, čeprav ne naravnost, kar bi imenovali vohunstvo. Vendar mu je vse dobro, ker verjame, da se bori proti krivici in za zatiranje. Tako je njegov idealizem nasičen, čeprav je vrednote prevrednotil. Potrebna mu je vera, ki napravi življenje zanimivo, gorečnost, da se dvigne iz svoje okolice, žrtve, ki bi bila odpor proti marksizmu.

„Da si le dober!“ pripovedujejo že desetletja, za to pa ni potrebna nobena religija. V državi, kjer ni vere, lahko pride marksizem do oblasti in tam tudi lahko ostane. Ker je sam po sebi globoka duševna bolezen, je zanj zdravilo samo globoka vera. Ko bodo ljudje našli zadosten razlog za življenje v svoji veri, bo tudi marksizma konec.

K o n t e s t a c i j a

Kako je s kontestacijo pri nas, hočeš imeti odgovor, dragi sobrat! Ako vzamemo besedo, kot jo omenja Verbinčev slovar, da je kontestacija le „potrditev s pričami“ in „izpričevanje“, potem bi morali med največje slovenske kontestatorje postaviti one duhovnike, ki so bili pobiti ali pa prestali leta ječe in prisilnega dela. Ako se vprašaš, zakaj se je vse to izvršilo, moraš vedeti, da je bil razlog vera. Tako je sodnik sam povedal: „Vsakdo mora iti skozi to šolo.“ Ni se vprašal, kaj je zakrivil obsojenec, ki je potem v ječi izgubil zdravje in ga danes ni več med živimi, dasi ni bil še toliko star.

Končno moramo le videti, da je bil aktivni ateizem, ki je pokazal vso svojo prakso nad duhovniki. Le redki so oni, ki kaj omenjajo o dolгих letih trpljenja. Že smo rekli, kdaj bo prišel čas, da bo slovenska Cerkev napisala svoj martirologij!

Morda bo najboljše, da na novjšem primeru vidiva, kako je s kontestacijo pri nas. Na knjigo „Katolicizem v poglobitvenem procesu“ so se oglasili laiki. Najprej V. Belič v Katoliškem glasu: „Brez pridržka priznavam piscu osebno zavzetost, da bi se Cerkev v svojih strukturah ter v razlagi verskih in moralnih resnic prenovila v Duhu, se poživila in se približala sodobnemu človeku. Gotovo bo treba marsikaj predru-gačiti... Toda kje je meja med plemenito težnjo oporečnikov in koke-tiranjem z okusi potrošniške družbe, ki ne mara odpovedi, trpljenja, križa? Nekje pač mora biti meja med rahljanjem v stoletjih zaprane zemlje, iz katere živi in raste Cerkev, ter preglobokim zasajanjem motike, ki lahko ogroža same korenine.“

„Krise v sodobni Cerkvi nihče ne taji — toda vprašanje je, ali jo take knjige, kot je ta, večajo ali manjšajo... Ali bo slovenski katolicizem, ki so ga usodni dogodki med zadnjo vojno tako pretresli, razdvojili, ranili in ošibili, prenesel takšno pozdravljanje oporekanja v Cerkvi brez škode?“

Italijanska revija „Sette Giorni in Italia e nel mondo“ je 28. februarja 1971 objavila članek o katolicizmu v Jugoslaviji. Članek je bil v celoti objavljen v „Delu“ 6. marca 1971. Iz tega posnemamo nekaj vrstic: „Moj namen“, pravi Truhlar, „je bil ravno v tem, da bi odprl razpoko v zidu kljubovalnosti, nezainteresiranosti in prikritega nasprotovanja koncilu, kar vse predstavlja jugoslovanski katolicizem... To je zapiranje pred tistim zdravim dihom zgodovine in duha, ki lahko dandanes edini vdihne pravo svežino v življenju Cerkve.“

Marksizem na to odgovarja: „V tej novi luči je krščanstvo za nas prvič dobilo določen pomen,“ je rekel Roter.

Ako članek v celoti razčlenimo, bomo videli, kako skuša člankar vplivati na slovenski katolicizem. Čemu porablja motiv, da je najbolj prodana knjiga katoliške teologije v letu 1970, saj vsak ve, ako izide knjiga kot redna izdaja, jo pač sprejme naročnik kot Koledar ali po-vest. Oznake kot „napad najbolj nazadnjaških ljudi“ hočejo povedati, da vsak, ki se ne sklada s pisanjem, ni napreden. Ali ne zadiši po ubranem slovarju marksističnih pridevnikov? Tako se uniči tudi dobra stran knjige.

Da so neke meje oporekanju, ni treba posebej dokazovati. Le pogledva, kar pove dominikanec Congar o tem:

„V nekaterih stvareh v Cerkvi ne moremo oporekati. Nekje so meje, preko katerih ni mogoče iti. Te meje so:

1. Grešiti zoper ljubezen. Ne smemo delati in grajati tako, da bi bližnjega ranili v srce. Zato ne smemo iti tako daleč, da bi med katoličani ne bilo več tiste enotnosti, ki je potrebna za skupno lomljenje evharističnega kruha. Ta zadeva ni preprosta, zakaj v imenu te enotnosti seveda tudi ni dovoljeno dušiti zdravih pobud ali kritičnega zadržanja v nebitvenih stvareh.

2. Postavljati v dvom in ponovno razpravo vprašanje o pastoralnem in hierarhičnem ustroju Cerkve. Ta pač izhaja iz Gospodove ustanovitve.

3. Zanikati ali postavljati v dvom tiste člene verskega nauka, za katere bi morali biti tako rekoč vsi kristjani pripravljeni dati življenje in so ga mnogi res tudi dali.

4. Enkrat za vselej in brez trohice krščanske ljubezni oceniti kot slabe in zavržene tiste, ki drugače mislijo kot mi, ter jih brez upanja zaznamovati z znakom pogubljenja.

5. Nepojmljivo je oporekanje — kontestacija — ugovarjanje — med bogoslužnim opravilom. Dovolj je drugih poti, da kristjan lahko pove svoje mnenje.“

(„NEDELJA“ 1971, štev. 16, str. 5).

Končno o marksizmu

Marksizem ni samo političen problem, ampak je tudi moralen in verski. S samo prepovedjo ga ne spravite s sveta. Tudi večina protimarksistične propagande, tako sami smatrajo, le njim koristi. Največkrat pretirava, porabi laž in resnico obrača. Večina ljudi dela tako v dobri veri in z dobrimi nameni. Vedo pač, da je marksizem zlo ali nimajo zadostnega vpogleda v dejstva in primešajo svojo domišljijo. Tudi vsako napako hitro porabijo. Čeprav bi bilo devet desetin resnice, bodo zgrabili za eno desetino, tam osredotočili vso propagando in tako celoto uničili. Tako tudi napravijo s človekom, pri katerem najdejo napako. Z njo uničijo celega človeka.

Ker je sovraštvo osnova marksističnega sveta, zato ga ustvarja, širi, podpira in kanalizira v prepričanju, da bo prišlo do novega reda. V tem se stika z vsemi diktaturami.

In vendar je svet sit organiziranega sovraštva. Tako je dana krščanstvu prilika, da uresniči v polni meri svojo zapoved ljubezni. Svet potrebuje modernih svetnikov, ki bodo z ljubeznijo ostvarili krščanski red. Pozitivni odgovor na vse brkljanje v svetu je novi krščanski red, kot ga zahtevajo papeži v socialnih okrožnicah. Idealizem v človeku je veliko bliže krščanstvu kot marksizmu.

Papeži so v preteklosti pogosto obsojali monopolen kapitalizem. Zahtevali so za delavca primerne plače, da more živeti tudi družina in ima on zadosti počitka. Cerkev zahteva sodelovanje med delodajalci in delavci. Kjer bodo katoličani vseh slojev delavni, ne bo prostora za marksizem.

Marksizmu moramo priznati mojstrstvo v organiziranju. Organizacije se ustvarjajo po želji, društva so za vse in vsakega in tudi za vsako stvar, vse pa mora služiti le namenu, da pospešuje marksizem.

Marksisti so zelo delavni v sindikatih, delavskih zvezah. S tem vplivajo na industrijo. Povsod se skušajo prikopati do tako imenovanih ključnih mest, kjer morejo s svojim vplivom voditi. Pri štrajkih vidimo, kako lahko taka ključna mesta dobijo svoj pomen. Mala skupina ljudi omrtvi celo industrijo.

Marksist se mora pridružiti delavski organizaciji v industriji, ki ji pripada. Biti mora med najboljšimi člani. Potegovati se mora za odgovorna mesta. Namen ima okrepiti razredno borbo in se tako pripraviti za revolucijo. Tako postane delavska organizacija orodje diktature. Prav nič jih ne moti njihovo majhno število. Le previdno morajo delati, ker zavise pri glasovanju tudi od drugih.

In končni odgovor, ki ga naj mi damo? Ali ni popolna obnova le v krščanstvu? Bolj kot kdaj je danes potreba po dobro poučenih kristjanih, ki razumejo svojo vero. Seveda je nujno tudi življenje po veri, saj imajo kristjani orožje, ki ga marksist ne premore, to je molitev.

V zgodovini se je zgodilo že pogosto, da je ateizem trkal na krščanska vrata. Bil je poražen. Vendar naj nam to zaupanje ne zadostuje. Za nas mora biti vsak trenutek dragocen, da bo naše krščanstvo učinkovito, dobro spoznano in hoteno.

Epilog

Pismo sem Ti napisal že pred časom, sobrat. Ker si hotel jasne besede, nisem rabil visokih in novih izrazov. Govor je vzet iz vsakdanjega življenja, saj so besede kot naše življenje: razumeti jih moram. O tem ali onem si morda želel bolj podrobne razlage, vem pa, da si boš lahko marsikaj sam razložil.

O vseh problemih, ki sva jih obravnavala, je bilo napisanega že marsikaj. A vendar, ako si pisanje поблиže ogledava, vidiva, da najin osnovni stavek: marksizem skuša tudi vernost, ne samo vernike, voditi po svoji koncepciji in ako more, mu ni prav nič nerodno urejati notranje zadeve slovenske Cerkve. Svobodo dá le, v kolikor je prisiljen. Bridko se motijo duhovniki, ki tega namena pri marksizmu nočejo videti. Čas jim bo pokazal, da je cilj marksizma uničiti tudi glasnike vere v Boga.

Zato naj bo na koncu edini nasvet: Imej oči odprte v življenje!

Bog s Teboj!

I. Kunstelj

Sestre pišejo

PISMO SESTRE ZORE ŠKERLJEVE

Letos, 1. januarja, je bila ustanovljena nova skupnost za misijone v Lusaki, Zambia. Ustanovile so jo uršulinke. Med nje je prišla tudi sr. Zora iz Johannesburga. Sestre izdajajo listič pod imenom „Kwacha“. Iz tega posnemamo, da je sr. Zora v škofijskem odboru za laični apostolat in socialni razvoj, tajnica za razvoj skupnosti Roma in aktivna članica narodnega odbora za filmsko cenzuro. Na poti v Zambijo se je morala ustaviti za nekaj časa v Malawi, odkoder je poslala na osrednji urad naslednje pismo, datirano 7. oktobra 1970.

„Zgodovina uršulink v Malawi je kratka, saj sega le do letošnjega februarja, ko sva s sr. Frančiško Boston prišli tja. Prišli sva na jezikovni

tečaj jezika „chichewa“, ki je najbolj razširjen „bantu“ jezik v centralni Afriki. V Zambiji nosi isti jezik ime „chinyanya“ po rodu Anyanya, ki tam živi.

Malawi je majhna država v centralni Afriki, pokriva komaj 49.000 kvadratnih milj na zapadnem obrežju jezera Malawi. Dežela je gosto naseljena, saj je na kvadratno miljo 111 prebivalcev. Ako jo primerjamo s sosednjo Zambijo, ima ta le 12 ljudi na kvadratno miljo in Tanzanija še manj. Čeprav je prišlo krščanstvo v Malawi dosti kasno, je sedaj 48% kristjanov, drugi so muslimani in pogani. Prvi protestantski misijonarji so se naselili v Malawi 1961 in nekako 30 let kasneje so prišli še beli očetje, ki so še sedaj najbolj številni misijonarji v deželi.

Beli očetje so priredili jezikovni tečaj v Lilongwe, kjer sva s sr. Frančiško in drugimi 30 dijaki preživel tri in pol meseca koristno in veselo.

Poleg jezika je naš študij veljal tudi zgodovini dežele Malawi, njenemu ljudstvu in običajem. Posebnost tečaja je bila, da smo vsako popoldne odšli vsi v bližnje vasi, kjer smo se v praksi učili jezika in spoznavali značilnosti malawijskega življenja. Teh izletov kar ne morem pozabiti. Ljudem je bilo prav, ko smo se pridružili tolčenju koruze, pripravljanju bambu-preprog, pri kopanju zemeljskih orehov v njihovih vrtovih ali celo pri kuhanju „nsima“, njihove glavne hrane, pripravljene iz bele koruzne moke, iz katere so bile vse luščine odstranjene in s tem tudi skoraj vsi vitamini. Malawajska ženska je ponosna, ako more pripraviti snežno belo moko. Kar pogosto sem se vrnila domov z velikimi žulji ali opeklinami na rokah. Vse kuhajo na odprtem ognju, navadno zunaj, včasih pa tudi v kočah, ki so posebej kuhi namenjene.

Posebna čast je bila jesti z družino ali bolje povedano, z nekaterimi člani družine, saj če je povabil mož, žena iz spoštovanja nikdar ni bila zraven. Vsaka jed je slovesen dogodek. Vsi posedejo lagodno na bambusove preproge, skleda s toplo vodo gre iz rok v roke, da si jih vsakdo umije, potem pa vzame sam — nikdar ne dva istočasno — s prsti „nsimo“, stisne jo v kepo, položi v drugo skledo z zelenjavo „ndiwo“, ribo ali mesom. Po jedi je spet skleda s toplo vodo na vrsti, čeprav je pogosto voda že barvana in mastna. Nekateri starši si veliko prizadevajo, da bi naučili otroke lepo jesti.

Najbolj pa je vplivala name, kar še vedno občudujem, velika vljudnost, ki jo najdete v Malawi. Primitivni ljudje iz vasi, ki ne vedo, kako se je z žlico, ampak jedo s prsti, ki ne vedo, kako naj rabijo plug, svoje vrtove obdelujejo z motikami, ki so morda slišali o postelji, a nikdar v njej spali, katerih polovica je analfabetov, poznajo vljudnost in običaje, ki presegajo naše. Posebej moremo to opaziti pri pozdravih, v stisku roke, pri sprejemu gosta itd. Dobro je znan chichewa pregovor: „Mlendo ndi mame — Gost je jutranja rosa.“ In ne ostane samo pri besedah, zares čutite, da je temu tako.

Ob nedeljah smo videli drugi del ljudskega življenja: njihovo udeležbo v cerkvi. Kadar je bilo mogoče, smo šli z župnikom na zunanje misijonske postaje. Cerkve so majhne, preproste zgradbe, zidane z na soncu posušeno, pa tudi žgano opeko. Cerkve so navadno ljudje sami postavili. Vasi so ponosne, ako morejo zgraditi svojo cerkev, cerkev je njihova in se v njej počutijo domače. Pogosto se jim gradnja kot amatersko delo lepo posreči, včasih pa tudi ponesreči. Bila sem v vasi, kjer je bila cerkev zgrajena pred dvema letoma. Po nekaj mesecih se je zrušila. Skrbno so jo na novo zgradili, po šestih mesecih se je spet sesedla. Tako smo imeli mašo pod drevjem na precej mehki in blatni zemlji. Prostor je bil ekonomsko porabljen. Župnik je spovedoval v senci nekega grma. Pod drugim drevesom so se otroci učili katekizma. Malo dalje je pod tretjim drevesom instruiral katehist skupino katehumenov. Če bi bilo še kaj dreves, bi jih prav tako koristno porabili.

Pridružila sem se zadnji skupini. Z listom v roki je na glas bral katehist dvakrat vprašanja in odgovore. Nato je bil vsak povabljen ponoviti odgovore, najprej trikrat ali štirikrat skupno, nato vsak posameznik drug za drugim. Ob koncu lekcije sem celo jaz, ki sem se učila jezika šele nekaj tednov, znala na pamet nekaj odgovorov. Škoda je res in velika izguba, da večina katehistov v Malawi nima nobene šole. Mnogo ljudi je pripravljenih služiti Cerkvi in svojim krščanskim bratom, vendar ne morejo česa dati, ako niso prejeli. In vzrok: pomanjkanje osebja in denarja.

Po tečaju naj bi šle sr. Frančiška in jaz v Zambijo. Ker nisva še dobile dovoljenja, sva bile zadovoljne, da sva lahko pomagale pri pregledu verskega pouka v katoliških osnovnih šolah. Ko je postala država neodvisna, je vlada prevzela katoliške in privatne šole, a pustila razne pravice kot zaposlenje osebja in verouk. Pregled je naročila narodna katehetska komisija in izvedla ga naj bi pastoralna služba. Delo je vključilo obiske v šolah in razgovore z ravnateljji, učitelji in nekaterimi učenci. Izven šole je bilo potrebno obiskati starše in katehiste in se z njimi pogovoriti. Obiski so bili za nas razodetje. Šole v mestih niso slabe, ali na vasi jih je vsaj 80% z vdrtó streho ali pa je sploh nimajo in zgradba je brez vrat in oken, le luknje za zrak in svetlobo imajo. Večkrat so brez klopi in celo brez šolske table. Skrb za šolo je v polni meri prepuščena staršem, zato moremo videti premajhno razumevanje za šolo. Čeprav obiskuje šole manj kot polovica otrok, so šole nabito polne. V neki šoli ni bilo prostora niti za učitelja. Učil je skozi okno ali stoje na pragu. Ravnateljji in učitelji so nas povsod zelo prijazno sprejeli. V dveh šolah so nam priredili majhno zabavo.

Bili so veseli razgovora, saj so opazili, da se je Cerkev začela zanimati za njihovo delo in bo tako mogoče kaj napraviti za izboljšanje verouka v šolah. Do l. 1964 je veliko duhovnikov in sester učilo verouk

v osnovnih šolah, ob času neodvisnosti so se umaknili in učitelji občutijo posledice.

Razgovori s starši in katehisti so bili ob obiskih na domovih, v mestih, vaseh in tudi v gozdu. Starše najti ni bilo lahko, ker smo morali najti najprej katoličane in te, ki imajo otroke v šolah. Teh pa je malo v vaseh. Tako smo hodili in hodili, kakšen dan več kot sedem milj in rezultat je bil, da sva obe morali kupiti nove sandale, ko je bil pregled končan. Večkrat sva naročili katehista, ki naj bi poznal družino, a ni šlo vedno gladko. Dolgo je trajalo, da smo staršem pojasnili namen obiska, ko so pa razumeli, so bili hvaležni in radi sodelovali. Kamor smo prišli, so nas gostoljubno sprejeli. Veliko mater nas je spremljalo, neka žena je šla z nami več kot dve milj, da nam je pokazala bližnjico. Navadili smo se, da smo s seboj jemali lešnike, jajca ali sladkorni trs.

Ko smo končali z večino šol v okraju Lilongwee, so nas prosili, naj bi šli še okoli 145 milj južneje v okraj Blantyre, da bi tudi tam pomagali s pregledom. Tako smo stopili v stik z drugimi rodovi, ki govorijo isti jezik.

Konec junija je sr. Frančiška dobila svoj vizum in je odšla v Zambijo, sama sem morala ostati v Malawi z upanjem, da pride tudi zame dovoljenje. Čakanje je bilo koristno, saj je bilo polno dela, zaposlena sem bila v Pastoralnem institutu. Čeprav je bil institut šele pred kratkim ustanovljen, dela v polni meri kot posvetovalni in koordinacijski odbor za ves Malawi. Z roko v roki dela z Duhovniškim svetom, ki je vmesni odbor med Pastoralno službo in škofijsko konferenco. Moja prva naloga je bila urediti podatke o našem pregledu — v Malawi še ni kompjuterjev — in pomagati pri poročilu, kar je bilo dolgočasno in utrudljivo delo, izid pa je bil zelo zanimiv in je veliko povedal. Ne manjka dobre volje in polja so zrela za žetev, kar pričajo vsi odgovori staršev in učiteljev. Okoli 40% učiteljev je prosilo za ponovne tečaje za verouk, za kar bi bili celo pripravljeni plačati, kar veliko pomeni, ako mislimo na skrajno nizke plače £ 20—30 na mesec za nekoga, ki uči že več let in ima morda tudi družino. Mnogih ni sram priznati, da ne morejo učiti pravilno verouka in prosijo za pomoč sestre in duhovnike ter svetujejo redne tečaje, študijske skupine, seminarje, pogoste obiske sester in duhovnikov itd. Razumeti moremo, ako poznamo revno kvalifikacijo, kot jo imajo nekateri učitelji: le nekaj razredov osnovne šole in 1—2 leti posebnega učenja. Dalje nimajo izbire pri knjigah, nekateri ne premorejo niti tekstnih knjig.

Čeprav sem bila pogosto zaposlena pri pastoralnem delu v Zomba, blizu Blantyre, moj „dom“ je bil Lilongwee pri samostanu afriških sester ali tudi Belih sester, kjer sem se kmalu vključila v skupnost. Bila sem z njimi pri molitvah, pri delu in odmoru, naučila sem se celo voziti motorno kolo. Bele sestre so bile ustanovljene izključno za Afriko in

njihovo delo je vse v tej smeri; mogle so mi tudi marsikaj povedati o apostolatu v Afriki.

Tu v Lilongwee smo začeli pastoralni pregled v eni izmed obeh župnij. Lilongwee je malo mesto s 40.000 prebivalci, a je tipično mesto. Da bi izpolnili vprašalno polo, smo izbrali majhen odsek v mestu s približno 200 družinami, od katerih je 25% katoliških.

Vprašanja so bila namenjena osebnemu, družinskemu in skupnemu življenju, kakor tudi udeležbi v cerkvi. Potrebna je bila naravna oblika vprašanj, zato so morali biti vsi razgovori v navadnem pogovoru, kar pomeni, da si moramo najprej zapomniti 25 vprašanj, potem jih razporediti v razgovor in, kar je bilo najtežje, zapomniti si odgovore. Bila sem srečna, da sem delala skupno z neko malawijsko sestro; a tudi za obe je bila težka naloga, da se niti ne spomnim svojega znanja „chiche-wa“ jezika. Največ, kar sva mogli obiskati, so bile 3 do 4 družine na dan. Ko sva hodili po cestah v rezidenčni okolici, sva se morali ustavljati in pozdravljati z vsakim, s katerim sva se srečali. Izmenjali smo nekaj besedi in počasi nadaljevali pot. Po nekaj korakih so že pritekli otroci, poklekili in sramežljivo iztegnili roko v pozdrav in spet zbežali v svoje domove. Kar nič nisva smeli hĳteti, ker bi ne bilo vljudno. Obisk, ki traja manj kot eno uro, sploh ni obisk za Malawijca. Pogosto so me spomnile afriške sestre, da so Afričani družabni ljudje in je delo drugotnega pomena. Ljudje so bili srečni, ko so nas spremljali v svoje domove. Ako smo hišo izpustili je gospodinja na nas čakala naslednjega dne, da ne bi spet šli mimo.

Čeprav je bilo to le za preizkus vprašalnih pol, so bili odgovori celo v tako majhnem odseku zelo zanimivi in poučni kot n. pr.: nad 90% družin, s katerimi smo se razgovarjali, ima svoje domove v vasi, kamor bodo šli, ko bodo končali z delom. V mestu so samo zaradi dela, njihov srca so v vasi. Pojav prehoda iz vasi v mestno življenje je zelo realen tudi v Malawi, kot je do določene mere v vseh afriških mestih. V vasi so vse družine (20 do 50 družin) sorodne med seboj in tesno povezane. V pravem pomenu v vasi ni zasebne lastnine, vsak ima pravico si izposoditi vse: hrano, obleko, kolo, odeje, motike itd. V mestu so njihovi sosedje družine iz drugih vasi in drugih rodov in ljudje se čutijo tuji drug drugemu. Njihov mesečni dohodek, pa naj bo še tako majhen, jim daje večje možnosti za neodvisnost. In končni rezultat je izolacija. Posebno žene, ki imajo malo ali nič izobrazbe, občutijo mestno življenje kot trdo in tuje. Nimajo vrta, da bi ga obdelovale in ne koruze, da bi jo tolkle.

Ako se zavedamo, kako so potrebne najbolj osnovne informacije, vidimo, da je v Malawi komaj kaj statistike. Veliko ljudi se rodi in umrje, ne da bi jih kdo vpisal v matične knjige. Potujejo iz kraja v kraj, ne da bi kdo za to vedel. Zato je bilo v župniji stavljen vprašanje: „Kaj je najbolj potrebno in kako moremo na to odgovoriti?“

Z nasvetom in pomočjo p. J. Lavoie, ki je poživil Pastoralno službo, je župnijski „team“ napravil načrt v zelo širokih oblikah. Osnova naj bi bile majhne skupine, ki bi pomagale pritegniti k delu župljane, da bi se zavedali pripadnosti do skupnosti in poslanstva ter bili tako sposobni za aktivno delo v župniji ali škofiji in končno še bolj široko na narodni ravni kakor želi II. vatikanski koncil. Skupine naj bi izvedle pregled in dobile najbolj nujne informacije.

Načrt je preprost: župnijski „team“ obstoji iz 2 duhovnikov, 2 malawijskih katehistov, 2 malawijskih sester: ene bele sestre in mene. Vsi delamo po dva in dva. Vedno en Malawijec in eden iz druge narodnosti, kar gre dobro skupaj. Kot svetovalca smo imeli p. Lavoie in sestro sociologistinja. Tako so nastale štiri župnijske skupine. Vsaka skupina pritegne še 4 do 8 sodelavcev, ki se tedensko sestanejo po domovih. Prve tedne smo tudi mi bili pri sestankih, dokler si ni vsaka skupina izbrala svojega voditelja; mi smo šli dalje, da ustanovimo nove skupine. Z voditelji se sestanemo tedensko, da razpravljamo o delu, o težavah, o ustanovitvi novih skupin itd. Tako je „team“ zelo zaposlen s sestanki, z obiski tudi po domovih v določenih okrajih. Sestanemo se tedensko, da ocenimo svoje delo in napravimo nove načrte.

Čeprav bo vsebina skupinskih dejavnosti različna, se pač ravna po potrebah, željah in možnostih v krajevnih skupinah; sedaj vse skupine delajo na istem predmetu: vzgoja otrok, zlasti v šolah. Škofijski pastoralni svet predloži glavna vprašanja. V svetu je: 40 laikov, 4 duhovniki in dve sestri, škof je predsednik. Tako so ljudje sami odločili, da je potrebno delo za izboljšanje vzgoje in zvišanje obiska v šolah po otrocih. Vsak sestanek se začne s kratkim branjem iz svetega pisma, s kratkim razmišljanjem o tem in nato sledi živahen razgovor o šolah. Iščemo razloge, zakaj ne pošiljajo starši otrok v šolo, kaj starši pričakujejo od šole in kako moremo to realizirati. Nadalje: kaj je vloga staršev in učiteljev pri vzgoji otrok itd. Reči moram, da se starši zanimajo za delo. Ne samo, da teden za tednom prihajajo k sestankom, ampak tudi pridejo v stik z drugimi, ki ne morejo priti ali se ne brigajo za sestanke, posebej še s svojimi sosedi, katoličani in ne-katoličani. Za marsikoga so ti stiki prvi, ki so jih sploh kdaj poskusili.

Najbolj idealno bi bilo imeti družinske sestanke, a za zdaj to še ni mogoče. Tako moški sodelujejo z moškimi, a me z ženskami. Žene same priznajo, da težko najdejo primeren čas, še večja je socialna ovira: „Če povemo pri sestankih, kaj mislimo in kar morda ne bi ugajalo našim možem, bi nas doma topli,“ tako povedo. Žene imajo nizek status in manj pravic kot mošje. Vendar bodo možni sestanki družin celo ob takem stanju.

Tudi v drugih krajih bi radi začeli s podobnim mestnim apostolatom. Verjetno bom čez mesec ali dva šla v Blantyre, glavno mesto Malawi, pomagat, da začno s skupinskim delom tudi tam.

Dasi ni lahko, vendar moremo biti optimisti. Kot sem omenila: darežljivost, dobra volja in pripravljenost so že. Nekateri kristjani veliko žrtvujejo, da živijo po svojih krščanskih idealih. „Polja so pripravljena!“

Prosimo Boga, da bi še več delavcev prišlo v Malawi in naj bi On dal obilno žetev.“

(Pismo je prevedeno v celoti. V Katoliških misijonih za april 1971 pa najdemo delni prevod, stran 108 in 109. Zaradi pastoralnega dela se nam zdi pismo zelo važno.)

Narodni študijski centri v ZDA

Senator Richard S. Schweiker (R. Pa.) je 25. januarja predložil senatu zakon „Ethnic Heritage Studies Act of 1971“. Ta listina bo za vse narodnostne skupine v Ameriki pri uveljavljanju v amerikanskem javnem življenju zelo velike važnosti.

Ta zakon pooblašča sekretarja za vzgojo, da po vsej zvezni državi ustanovi vrsto pokrajinskih centrov, ki naj študirajo zgodovino in kulturo raznih narodnostnih skupin v Ameriki. Zbran in predelan material naj bo na razpolago šolam, univerzam in narodnostnim skupinam v svrhu študija in medsebojnega izpopolnjevanja.

Zakon v glavnem vsebuje te misli:

V svetovni zgodovini je Amerika nova dežela, stara komaj nekaj sto let. Ena od naših notranjih gonilnih moči je vedno bila bogata kombinacija narodnih tradicij in izkušenj, ki so jih naši predniki prinesli v to deželo, ko so ob naselitvi tukaj začeli novo življenje. Samo Indijanci so prvotni prebivalci te dežele. Vsi drugi Amerikanci izhajajo torej iz drugih dežel, ki imajo različne kulture, narodne tradicije in zgodovinski razvoj in mnoge med njimi so že obstajale več tisoč let pred odkritjem Amerike.

Amerika naj ne bo več „talilni lonec“ (melting pot) z mešanico ljudi. Namesto, da ignoriramo mnoge etnične in tradicionalne razlike Amerikancev, je sedaj čas, da jih poudarjamo in združujemo posamezne vrednote narodnostnih skupin za harmonično sožitje vseh ljudi. To se najbolje doseže, da narodnostnim skupinam omogočamo ohranjevati njih individualnost, jim pomagamo se medsebojno spoznavati, da se morejo v medsebojnem spoštovanju združevati za skupni blagor.

Slovenci bomo vedno lahko ponosni na naš verski, kulturni in ustvarjalni prispevek v amerikanskem javnem življenju.

Skrb za tujce v Nemčiji

V „*Nachrichten des Katholischen Auslandssekretariates*“ za maj letos je naslednje poročilo:

Za katoliške zdomce v nemški zvezni republiki skrbi nekaj nad 350 duhovnikov iz 16 narodnosti. Prišteti moramo še vojaške duhovnike iz ameriške, kanadske, angleške, francoske in belgijske vojske. Med prvimi je nad 100 italijanskih duhovnikov za italijanske delavce, kakor tudi nad 90 duhovnikov za španske. Uredba že dolgo ni več le prehodnega značaja, saj bo nujno veljala za nekaj desetletij. Svojo novo domovino niso našli v Nemčiji samo izseljeni Poljaki, Ukrajinci in Baltijci, Čehi in Slovaki, Madžari, Hrvati in Slovenci, ampak je tudi veliko delavcev iz Italije, Španije, Portugalske, Grčije in Jugoslavije že nad pet let tu, mnogi s svojimi družinami ali pa z Nemci poročeni in tako več ali manj vključeni v našo družbo.

Poleg pravice do ohranitve materinskega jezika je v dušnem pastirstvu važna skladnost med to kolonijo s tujim jezikom in krajevno nemško Cerkvijo. Zato so dušnopastirski uradi v nemških škofijah pozvedeli o težavah dušnega pastirstva za zdomce, da bi jim pomagali, a obenem obvestili tudi krajevno nemško duhovščino.

Domača Cerkev in zdomci

Kdor hoče z ljudmi govoriti, mora vedeti, kje jih najde, v kakšnih razmerah žive, kakšen jezik govore. Kdor hoče danes skrbeti za dušno pastirstvo, se mora podrobno poučiti o onih, katerim velja njegova skrb, mora poznati položaj, v katerem žive tujci v Nemčiji, kjer delajo in ki tako pogosto niso dobrodošli v občestvu bratov in sestrá domačih vernikov. Dušnemu pastirju, ki je v zvezno republiko svoje vernike spremljal ali jim je sledil, je iz lastne izkušnje položaj že poznan, kaj vsakega čaka, ko pride v deželo z neznanim jezikom, z nenavadnimi običaji, z drugo mentaliteto. Tudi taka izkušnja ga ne odveže od tega, da se ne bi zavedel vse problematike zdomstva in tako našel pravi pristop k onim, katerim naj bi bil pod takimi posebnimi okoliščinami dušni pastir.

Gospodarska stiska, težave ali celo nemožnost najti primerno delovno mesto, skrb za družino, želja, da bi poklicno napredoval, bodo največkrat vzroki, da zdomec zapusti domačo deželo in se zaposli v zvezni republiki. Redko si morejo zdomci predstavljati, kaj jih v tujini čaka. Sami se spuščajo v nevarnosti, ki jih ne smemo podcenjevati. Človek, ki je v polnem pomenu izkoreninjen, se zelo težko vključi v tuji svet. Osamljenemu manjka družinsko okolje. Kdor hoče pa svojo družino pripeljati v Nemčijo, ima problem s stanovanjem. Še bolj kot starši, trpe v zdomstvu otroci.

Vsak duhovnik, ki mu je izročena skrb za jezikovno manjšino, ni samosvoj, ampak pod vodstvom nemških krajevnih škofov. Župnija v

kraju mora biti s svoje strani bratovsko občestvo za vse člane Cerkve, posebej še za one, ki so v večji nevarnosti in bolj potrebni pomoči. Verniki v zdomstvu ne živijo samo svoji narodni župniji, ampak tudi krajevni župniji v deželi, ki jih je sprejela.

Kakor bi „vključenje v župnijo“, v župnijske strukture dežele, ki je zdomca sprejela, brez razlike ne odgovarjala pravo za dušno pastirstvo v materinskem jeziku, tako bi popolna izolacija v narodni župniji spregledala dolžnosti, ki jih ima zdomec do dežele, ki ga je sprejela in zdomski vernik do krajeve Cerkve.

Študijski tedeni

Iz zgornjih misli so za dušne pastirje zdomcev bila dana v nadškofiji Freiburg navodila, ki zahtevajo na eni strani najprej ostvaritev živega občestva z materinskim jezikom, na drugi strani pa žele odprtosti nasproti krajevni Cerkvi. Vsak zdomec naj v Nemčiji porabi čas ne le, da zasluži denar in tako pride do določenega standarda, ampak se tudi notranje poveže z deželo, ki ga je sprejela in stopi v odnos do Nemcev v svoji okolici. Da bi izpolnili te zahteve, sta škofiji Essen in Köln priredili tečaje oz. študijske tedne za dušno pastirstvo v zdomstvu. Tečaji morejo biti tudi vzori drugim nemškim škofijam, kjer je zaposleno večje število tujih dušnih pastirjev.

Pomožni škof Julius Angerhausen je v preteklem decembru povabil vse zdomske dušne pastirje v avlo škofijske večerne gimnazije v Essenu in jim razložil probleme. Referati so bili: zdomski otroci in šola, zdomci v obratih, oblikovanje skupin in maša po stanovanjih, o spovedovanju, o nagovoru pri krstu, novi red pri versko mešanih zakonih, poročilo o tečaju za zdomce v l. 1970, škofova vizitacija, počitniški red in nadomestitve l. 1971, dnevi za birmo l. 1971, posebni list o dušnem pastirstvu za zdomce v škofiji Essen. Popoldan je bil rezerviran za krožno vožnjo k posameznim misijam. Obiskali smo: Hrvate, Poljake in Italijane kakor tudi špansko misijo in rusko kapelo v zapadnem Essenu. Tečaj je bil končan s koncelebracijo v stolnici.

Nadškofija Köln je priredila v Kolegiju sv. Bernarda v cistercijanskem samostanu Langwaden od 8. do 12. februarja 1971 študijski teden s programom, ki so ga skupno sestavili zdomski in kölnski duhovniki. Bili so zraven tudi nadškof, generalni in škofov vikar, kot tudi direktor nadškofijske Karitas. Najprej so zdomski dušni pastirji slišali v referatih o „zgodovini in strukturi kölnske nadškofije“ in o „strukturi cerkvenega vodstva“, dalje tudi o nalogah zdomskih duhovnikov v nadškofiji. Naslednjega dne je bil pogovor o dušnopastirskih uradih, o zgradnji in nalogah, o društvih in organizacijah ter navodilih Cerkve. Popoldne je bila diskusija o misiji „pro cura animarum“, o zakonskem pravu in pravu mešanih zakonov, o proračunu za vzdrževanje kot tudi o poklicih in sedanjem stanju glede dušnega pastirstva zdomcev. Na-

slednji dan je bil ves posvečen pastoralni združbi misij kot tudi skupnemu delu. Končno so se predstavile posamezne cerkvene občine, dalje socialni delavci, da bi tako vskladili v skupnem pomenku skupno delo.

Pri študijskem tednu v Essenu je imel predavanje tudi g. Ivan Ifko o „spokorni praksi“ danes. Škoda, da ga je izročil drugim duhovnikom, saj bi čitatelje našega lista prav gotovo zanimala njegova aktualna izvajanja.

Resolucija

s tečaja združbi dušnih pastirjev v nadškofiji Köln od 8. do 12. februarja 1971.

I. Tečaj smo vsi udeleženci toplo pozdravili, ker:

1. smo vsi imeli priliko, da se razgovorimo s sedanjim nadškofom in njegovimi najbližjimi sodelavci ter se tako med seboj spoznamo.

a) Tako smo si lahko izmenjali svoje misijonske metode in

b) obenem soočili svojo misijonsko prakso s pastoralnim delom v škofiji.

2. V tečaju smo spoznali možnost, da svoja „desiderata“ skupno s škofijo formuliramo, da jih bo mogoče ostvariti. Pri tem nas podpira beseda kardinala Höffnerja: „Skrbite za to, da bodo sklepi realizirani!“

II. Predlogi za naslednje tečaje:

1. Ker je bil sedanji tečaj predolg in vsebinsko prenapolnjen, naj bo v bodoče enkrat na leto tridnevni tečaj. Tečaj naj obravnava enega ali dva pastoralna problema in sicer v odsekih po narodnostih oz. po razvrstitvi „motu proprio pastoralis migratorum cura“.

2. Za to naj bi bil najmanj tri mesece prej poldnevni sestanek, ki naj določi temo prihodnjega tečaja.

III. Praktični sklepi na tečaju:

1. Vsi želimo, da imamo združbi dušni pastirji zastopnika z lastnim uradom pri dušnopastirskem uradu, ki naj jasno in odločno zastopa naše pastoralne zadeve oz. interese.

2. Vsa poročila generalnega vikariata, dušnopastirskega urada in šolskega odseka naj bi bila poslana tudi združbi dušnim pastirjem. Generalni vikariat in dušnopastirski urad naj skrbita za to, da bodo nemški duhovniki zadosti informirani o delu združbi dušnih pastirjev.

3. Da bi opravičili svojo misijonsko nalogo, je najbolj potreben dušnopastirski urad, kjer bi bila uradna moč stalno zaposlena. V posameznih slučajih naj izvedbo tega kontrolira zastopnik generalnega vikariata in komisije za združbo dušno pastirstvo.

4. Predloge proračuna združbe dušnega pastirja naj izvrši komisija združbi dušnih pastirjev (pet demokratično izvoljenih zastopnikov), referent za združbo dušno pastirstvo, dušnopastirski urad in pooblaščenec Finančne zbornice. Komisija naj poskrbi, da se sredstva razdele po pravičnih merilih.

Longwaden, 11. februarja 1971.

(Podpisi)

Med sobrati

LJUBLJANA

Letošnji novomašniki

V mašnike so bili posvečeni na praznik sv. Petra in Pavla ob 9. uri zjutraj v ljubljanski stolnici naslednji diakoni:

a) iz ljubljanske nadškofije:

Iz šestega letnika:

1. *Alojzij Brce*, roj. 20. sept. 1946 v Veliki Dolini.
2. *Janez Kebe*, roj. 1. marca 1942 v Cerknici.
3. *Franc Potokar*, roj. 9. sept. 1945 v Cerkljah ob Krki.
4. *Alojzij Rajk*, roj. 19. maja 1944 na Radovici.

Iz petega letnika:

5. *Matija Babnik*, roj. 13. febr. 1945 v Ljubljani-Koseze.
6. *Gregor Dolšak*, roj. 10. marca 1946 pri Sv. Gregorju.
7. *Jože Glas*, roj. 3. jun. 1946 v Leskovcu pri Krškem.
8. *Jože Hauptman*, roj. 20. nov. 1945 v Šmartnem pri Litiji.
9. *Janez Jarc*, roj. 28. jul. 1944 na Brezovici pri Ljubljani.
10. *Alojzij Kavčič*, roj. 9. jun. 1947 v Rovtahn.
11. *Jakob Kralj*, roj. 1. maja 1944 v Leobnu, bivališče na Raki.
12. *Drago Markuš*, roj. 22. okt. 1945 v Št. Gotardu.
13. *Božidar Metelko*, roj. 9. sept. 1946 v Št. Jerneju.
14. *Martin Mlakar*, roj. 6. okt. 1939 v Srednji vasi v Bohinju.
15. *Jože Ovniček*, roj. 13. febr. 1943 v Stopičah.
16. *Alojzij Snoj*, roj. 25. maja 1946 v Zagorju ob Savi.
17. *Andrej Svete*, roj. 7. nov. 1945 v Mengšu.
18. *Ivan Trnovec*, roj. 24. avg. 1945 v Polhovem Gradcu.
19. *Jože Urtoušek*, roj. 19. febr. 1947 v Zagorju ob Savi.
20. *Janez Zaletelj*, roj. 14. nov. 1943 na Selih—Šumberku.
21. *Janez Zupet*, roj. 16. okt. 1944 v Ljubljani, bivališče v Horjulu.
22. *Mihael Žnidar*, roj. 12. jul. 1947 v Komendi.

b) iz frančiškanskega reda:

23. *Fr. Tomaž Menart*, roj. 2. dec. 1940 v Ljubljani—Št. Vidu.

c) iz salezijanske družbe:

24. *Ciril Slapšak*, roj. 15. jun. 1943 v Novem mestu, bivališče v Št. Rupertu.

Osebna naznanila

Inkardiacija: Med kler ljubljanske nadškofije je bil sprejet *Alfonz Jaki*, duhovnik šibeniške škofije, sedaj je župni upravitelj župnije Sela—Šumberk.

I m e n o v a n j e : *Martin Špringer*, stolni vikar v Ljubljani, je bil imenovan za ekonoma in podravnatelja bogoslovnega semenišča v Ljubljani ter upravitelja Alojzijevišča z novim prizidkom Teološke fakultete.

MARIBOR

Novomašniki

Na praznik sv. Petra in Pavla 29. junija so deloma v mariborski stolnici ob 8. uri, deloma v župnijski cerkvi v Murski Soboti ob 9. uri (zaznamovani z zvezdo *) prejeli mašniško posvečenje diakoni-gojenci bogoslovnega semenišča v Mariboru in diakoni-redovniki:

1. *Janko Cigala*, roj. 21. 10. 1946 v Solčavi.
2. *Jože Gider*, roj. 12. 3. 1945 na Tišini v Prekmurju *
3. *Franc Kodila*, roj. 6. 5. 1946 v Kančevcih v Prekmurju *
4. *Franc Kraner*, roj. 12. 4. 1946 pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.
5. *Franc Križnik*, roj. 17. 7. 1944 v Celju, biva v Šmarju pri Jelšah.
6. *Jože Kužnik*, roj. 2. 7. 1944 v Laškem.
7. *Alfonz Lampret*, roj. 22. 7. 1944 na Frankolovem.
8. *Marijan Nemec*, roj. 16. 12. 1946 v Ljutomeru.
9. *Uenčeslav Pivec*, roj. 3. 9. 1938 pri Sv. Benediktu v Slov. goricah.
10. *Stanko Praznik*, roj. 3. 4. 1946 v Šoštanju.
11. *Franc Režonja*, roj. 13. 1. 1947 v Turnišču v Prekmurju *
12. *Franc Serec*, roj. 13. 11. 1942 v Murski Soboti *
13. *Mirko Štabuc*, roj. 16. 12. 1929 pri Sv. Tomažu pri Ormožu.
14. *Marko Tostovršnik*, roj. 19. 4. 1947 na Ljubnem ob Savinji.
15. *Jože Zamuda*, roj. 11. 3. 1945 pri Sv. Juriju ob Ščavnici.

Poleg imenovanih mariborskih diaconov bodo posvečeni redovniki iz mariborske škofije:

Iz minoritskega reda:

1. *Fr. Anton Zajc*, roj. 28. 2. 1945 pri Sv. Vidu pri Ptuju.
2. *P. Anton Ogrinc*, roj. 10. 5. 1943 na Vurbergu, že posvečen v Padovi.
3. *P. Benjamin Mlakar*, roj. 24. 5. 1942 pri Sv. Trojici v Halozah, že posvečen v Ameriki.

Iz kapucinskega reda:

Fr. Placid Prša, roj. 3. 7. 1944, Velika Polana v Prekmurju *

Iz salezijanske družbe:

1. *Janez Maršič*, roj. 16. 6. 1936 v Melincih, župnija Beltinci *
2. *Uenceslav Zadavec*, roj. 11. 6. 1941 v Odrancih *
3. *Mirko Zrim*, roj. 3. 10. 1944 v Kuzmi *

Iz misijonske družbe lazaristov:

Alozij Gajšek, roj. 13. 5. 1945 v Žetalah.

Osebn e s p r e m e m b e

Franc Bohanec, župnik v Št. Ilju pod Turjakom, je bil imenovan za dekana dekanije Stari trg in obenem za častnega duhovnega svetovalca. — *Martin Erhatic*, biseromašnik, župnijski upravitelj pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, je bil na lastno prošnjo razrešen službe župnijskega upravitelja in je bil stalno upokojen. — *Simon Črešnik*, župnijski upravitelj v Črni na Koroškem, je bil umeščen za župnika istotam. — *P. Janez Čuk* OFCap, kaplan pri Sv. Ceciliji v Celju, je bil razrešen kaplanske službe, ker odhaja na študij v München. — *Franc Markovič*, kaplan na Prevaljah, je bil imenovan za župnijskega upravitelja pri Sv. Jakobu v Slov. goricah. — *Jakob Soklič*, častni kanonik, dekan in mestni župnik v Slovenjem Gradcu, je bil na lastno prošnjo razrešen službe dekana dekanije Stari trg in mu je bil podeljen častni naslov „decanus emeritus“. — *Jože Uizjak*, semeniški duhovnik, je bil nastavljen za kaplana na Prevaljah.

U m r l j e: *P. Gabrijel Planinšek* OFM dne 14. maja v samostanu v Mariboru. Rodil se je 19. 3. 1888 pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Posvečen je bil v Mariboru 6. 10. 1914. Med zadnjo vojno je bil župnik pri Sv. Cirilu in Metodu v Ljubljani. R. I. P.

KOPER

Letošnji novomašniki:

1. *Ciril Bajt*, Libušnje, roj. 18. 8. 1947.
2. *Jurij Bizjak*, Col, roj. 22. 2. 1947.
3. *Lojze Kobal*, Vrhpolje, roj. 7. 12. 1946.
4. *Ivan Likar*, Otlica, roj. 11. 8. 1946.
5. *Jože Mikuž*, Gore, roj. 29. 10. 1944.
6. *Peter Pipan*, Sežana, roj. 24. 3. 1947.
7. *Bogdan Špacapan*, Dornberk, roj. 15. 9. 1946.
8. *Srečko Uončina*, Vojsko, roj. 10. 4. 1945.
9. *Lojze Bratina*, DJ, Stomaž.

O s e b n a n a z n a n i l a

Mirko Žakelj, župnik v Volčah, je bil imenovan za škofijskega svetovalca.

CELOVEC

Dne 4. julija je bil tu posvečen novomašnik *Marko Mairič* s Kneže, kjer je imel novo mašo 11. julija.

WÜRZBURG

Tu je 11. februarja branil svojo doktorsko dizertacijo gospod *J. Plevnik* iz Kanade. Naslov njegovega dela je: The Parousia of the

Lord According to the Letters of Paul. Študiral je pri prof. dr. Schnakenburgu. Čestitamo!

RIM

Na veliki torek sta tu prejela diakonat gg. *Tomaž Podobnik* in *Lojze Bratina DJ*. Čestitamo!

Dne 23. junija je p. *Uendelin Špendov OFM* branil svojo disertacijo: *Modern Organ Music in Slovenia*. (Moderna orgelska glasba v Sloveniji). — 1. julija pa je branil g. *Drago Klemenčič* svojo tezo o Mahniču. Obema čestitamo!

ZDA

Novomašnika

Anton J. Prosen je 23. maja imel novo mašo pri Sv. Lovrencu v Clevelandu (Newburgh). Posvečen pa je bil 13. maja v cerkvi Brezmadežnega spočetja v Washingtonu. Pri Sv. Lovrencu je bil krščen 19. februarja 1939. Končal je z licenciatom Katoliško univerzo v Ameriki, filozofijo na univerzi v Detroitu in sociologijo na Loyola-univerzi v Chicagu. Učil je grško, latinsko, angleško v šoli sv. Ignacija v Clevelandu in na jezuitski visoki šoli Cuyahoga Falls, bil je profesor za sociologijo v Sv. Jožefa kolegiju, Emmitsburg, Md., na Ksaverijevem kolegiju, Silver Spring in zadnji dve leti na Kolegiju sv. Križa v Washingtonu. Kot izreden predavatelj je učil latinščino na posebnem poletnem tečaju v Washingtonu ter bil lansko poletje kot diakon v Peru, Indiana, in letos v Landover Hills, Md. Sedaj je predstojnik (principal) na Visoki šoli škofa Benneta v Marion, Indiana. Študiral je tudi na univerzi De Paul, Chicago, na univerzi John Carroll, Cleveland, in na univerzi Xavier, Cincinnati. Leta 1969 je bil na univerzi v Salzburgu v Avstriji, odkoder je obiskal tudi Ljubljano in Krko na Dolenjskem. Napisal je dolgo vrsto člankov v revijah kot *Sociological Analysis*, *The Modern Schoolman*, *The Classical Bulletin*, *The Classical Outlook*, *The American Ecclesiastical Review*, *Scholastic Teachers*, *America*, *Social Justice Review* in *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, kjer je tudi član.

P. Benjamin Mlakar OFM con. je bil posvečen 20. maja v Alabamy, N. Y. V Ameriko je prišel iz Slovenije l. 1967, da tu nadaljuje študije. Doma je v Gruškovju pri Ptuj. Novo mašo je imel 6. junija pri Sv. Vidu v Clevelandu ter se je vrnil v domovino. Obema čestitamo k posvečenju in prosimo Boga, naj blagoslovi njuno pot v življenju!

Zlatomašnik: *Prelat Matija J. Butala*, župnik pri Sv. Jožefu v Joliet je praznoval svojo zlato mašo 22. in 23. maja letos. Rodil se

je v istem kraju 14. junija 1898 in bil krščen v isti cerkvi, kjer je sedaj župnik. Posvetil ga je nadškof Mundelein v Chicago 21. maja 1921. Kot kaplan je najprej služboval v rojstni župniji, kot administrator je bil imenovan l. 1929 za slovensko župnijo v Waukegan, vrnil se je leta 1938 spet na rojstno župnijo kot župnik. „Ad multos annos“! mu kličemo tudi mi.

Srebrnomašnik: 1. junija je v krogu svojih sobratov praznoval g. *Stanko Dolšina*, župnik Sv. Elizabete v Duluthu, svoj srebrni jubilej. Tudi mi mu iz srca čestitamo!

Premestitve: *Rev. Alojz Sterle* je bil premeščen na župnijo H. Innocents ter je sedaj njegov naslov: 128. West 37. St., New York, N. Y. 10018 in telefon: (212) BR9—5861. Želimo mu mnogo uspehov na novem mestu!

NOVA KNJIGA O SLOVENCIH V AMERIKI

J. A. Arnež: Slovenian Community in Bridgeport, Conn. New York — Washington, Studia Slovenica, 1971, 96 str. (Studia Slovenica, Special series, 2).

Knjiga govori o slovenski naselbini, ki je edina v državah Nove Anglije. Avtor je leta 1966 izdal knjigo o Slovencih v New Yorku. Tako skuša avtor zbrati drobce o slovenskem naseljevanju v Ameriki. Iz teh knjig bo lahko slovenski zgodovinar zbral končno zgodovino, ki nam bi bila tako potrebna.

Naselbina v Bridgeportu je po svojem značaju naselbina naših premurskih rojakov. Pisatelj je zajel v knjigi zgodovino ustanovitve župnije Sv. Križa ter dejavnosti slovenskih naseljencev.

Knjigo naročite pri Studia Slovenica, P. O. Box 4531, Washington DC 20017 ali pa pri Studia Slovenica, P. O. Box 232, New York, N. Y. 10032. Stane 3.50 dolarja.

KANADA

V Winnipegu je bil posvečen g. *Martin Dimnik* iz Lethbridgea (Alberta) in je iz kongregacije sv. Bazilija. Novo mašo je imel 27. junija v Lethbridge. Čestitamo!

OMNES UNUM — vez slovenskih duhovnikov v zamejstvu. — Izdaja in ureja: Konzorcij lista „Omnes unum“, Via della Sagrestia 17, 00120 Città del Vaticano. — Upravo lista vodi in ga tiska: Družba sv. Mohorja v Celovcu. — Za list odgovarja: dr. Janez Polanc. (Naslov obeh je: Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt, Austria, Europa)

